

..... Ἀπὸ τὴν Ποντιακὴ λαογραφία
 Σ Η Μ Α
 τὸ σῆμα σβῆνει

Ο.- Ἡ ζωὴ στὴν ἐξοχὴ ὅπως τὴν τραγούδησε ὁ ποντιακὸς λαός. - Τὴν ἐκπομπὴ αὕτῃ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης. Ἐπὶ λύρα ὁ Γεώργιος Κου-
 σίδης καὶ ὁ Γεωργιούλης Κουγιουμτζίδης.

Ο.- Στὶς ὄρεινές περιοχὲς τοῦ Πόντου ἡ ζωὴ παρουσίαζε ξέχωρη ὀμορφιὰ καὶ γραφικότητα. Τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα ἦταν πρὸ ἐλευθερο καὶ ἡ ψυχὴ τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων γινόταν πρὸ ἀτσάλινη, ἀντεχε πρὸ ἀποτελεσματικὰ στὶς ἀντιξοότη-
 τες. Μέσα στὴν ὁμορφὴ φύση πρὸ καθαρή ἡ σκέψις ἀνπολοῦσε τὰ περασμένα καὶ ὁ συναισθηματισμὸς τοῦ ἀνθρώπου μὲ πάθος καὶ συγκίνηση, μὲ ἐνθουσιασμὸ καὶ ὑπερηφάνεια, φανέρωνε τὸν παλμὸ τῆς ψυχῆς τοῦ ὑπέροχου λαοῦ μας, ποῦ ἡ πίστις του στὶς παραδόσεις ἦταν ὁ ὑπέρτατος νόμος.

Μὲ τὴν ἀνοιξὴ ξεκινοῦσαν οἱ τσοπάνηδες καὶ οἱ παρχαρομάνες γιὰ τὰ ψηλά βουνά.....

..... Λ Υ Ρ Α (κουδούνια .. κελαῖθματα που-
 λιῶν κλπ.)

Διθύραμβος ἀληθινὸς ἡ πορεία γιὰ τὴν ὑπαίθρια ζωὴ. Ἀπέραντη ἡ ἀγά-
 πη τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων στὴ φύση. Τὰ βελιάσματα τῶν προβάτων, ὁ ἀχὸς τῆς φλο-
 γέρας, τοῦ τσοπανόσκυλου οἱ ὕλακες, τὰ κελαῖθμα τῶν πουλιῶν, τὰ σφυρίγματα
 τοῦ βουκόλου, ὅλα σὲ μιὰ ἁρμονία ἀπλὴ μὲ ὀλοζώντανη.

Κυρίαρχος μέσα στὴ φύση ὁ τσοπάνης, καλὸς νοικοκύρης, παλληκαρι ἀγέλα-
 ρωχο καὶ ἀφοβο ἀπὸ τίς θεομηνίες, ἀτρόμητη καὶ ἡ τσοπάνισσα, ἡ παρχαρομά-
 να μὲ τίς ἀγελάδες, σκληραγωγημένη δουλεύτρα, ψυχὴ ἀτσάλινη, ἀκολουθοῦσε
 τὴν ἴδια πορεία μὲ τὸν τσοπάνη. Πάνω στὰ ψηλά βουνά οἱ δυὸ τοῦτες μορφές
 ἐγίναν θρόσλος. Καὶ ἡ ποντιακὴ μοῦσα ἐφαλλε τὴν εὐγένεια καὶ τὸν συναισθη-
 ματισμὸ, τὴν παλληκαριά καὶ τὴν νοικοκυρσύνη, τὴν ὀμορφιά ἀπὸ τὸ ἑλληνι-
 κὸ πνεῦμα καὶ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ.

Ἐρθεν ρίζα μ' ἡ ἀνοιξὴ, θ' ἐβγαίντε καὶ σὰ ραχία
 θὰ πίντε τὰ κρύα τὰ νερά, θὰ σύρτε τὴ μαναχίαν.

Τραγουδοῦ μὲ πόνο ὁ νέος γιὰ τὴν μοναξιά, ποῦ θὰ ἔχη ἡ ἀγαπημένη
 τοῦ τσοπάνισσα τοῦτη τὴν ἀνοιξὴ πάνω στὰ ψηλά βουνά, ἐνῶ φλογίζει καὶ
 ἡ δική του καρδιά ἀπὸ τὸν ἔρωτα καὶ αἰσθάνεται τὴν ἐρημιὰ μέσ' στὴν ψυχὴ
 του.

Ὅμως ὁ λαϊκὸς ποιητὴς, ἐνῶ θλίβεται γιὰ τὴν μοναξιά τῆς τσοπάνισσας,
 ὁμνεῖ ταυτόχρονα τὴν ἀξιοσύνη της. Μονάχα οἱ παρχαρομάνες μποροῦν νὰ

φέρουν στὸν κόσμο, στὴ ζωὴ, κότες πανέμορφες.

Παρχαρομένα 'ποίησε σε καὶ ἔντε λαλασαρία
βάλτε καὶ τὴντάπλαν ζαρωτά, παλαλῶντε τὰ παιδία

. ΔΥΡ - ΤΡΑΓ

Ο.- Στὸ ἀκόλουθο τραγούδι ὁ λαϊκὸς ποιητὴς τραγουδᾷ τὴν ὑπερπαραγωγὴν
γαλακτοκομικῶν. Ἦταν εὐλογία θεοῦ καὶ χαρὰ τῆς ζωῆς τῆς τσοπάνισσας ὁ
κάματος.

Σεράντα χτήνια ἔλμεγα, σεράντα ἀγελάδια

"Αφθονο τὸ γάλα....

Μέ τὰ κρενιά κατήβαζα τὸ γάλαν σὸ χωρίον

Καὶ ἦταν τόσο ἀγνὸ τὸ γάλα. Μοσχοβολοῦσε σάν τὰ λουλούδια τοῦ
βουνοῦ. Σκόρπισε ἡ εὐωδία στοὺς αἰθέρες. Καὶ ἦταν τόσο ἀφθονο, ποὺ ἔτρεχε
σάν ποτάμι ἀπὸ τὸ βουνὸ πρὸς τὸ χωρίο. Μῆσα σ' αὐτὸ τόποτάμι ἀπὸ γάλα
ἔτρεξε, μεθυσμένος ἀπὸ τὴν εὐωδία, ἕνας λύκος καὶ ἀντὶ νὰ πιῇ, ποὺ τόσο τὸ
πόθησε, ἔπεσε μέσα καὶ πνίγηκε.

"Ασὴ γαλά τὴν ἀθέραν λύκος ἐποταμίεν

. ΔΥΡ - ΤΡΑΓ

Ο.- Εἶναι πολὺ πονετικά τὰ τραγούδια τῆς τσοπάνισσας, ποὺ ἔχει τὸν
ἄνδρα τῆς στὰ ξένα. Ραγίζουν τὰ βουνά ἀπὸ τὸ μοιρολόγι τῆς. Τὰ πουλιά
συναισθάνονται τὸν πόνο τῆς. Ἡ τσοπάνισσα σκορπίζει τὸν μακρόσυρτο ἦχο
καὶ ἀντιλαλοῦν τὰ ρέματα κι' οἱ λαγκαδιές. Τὰ πουλιά χαμηλῶνουν τὸν τόνο
ἀπὸ τὰ κελαδήματά τους καὶ οἱ ἀγελάδες καὶ τὰ πρόβατα συγροστεύουν, κοντο-
στεύουν, δέν βόσκουν γιὰ λίγο καὶ μόλις συγκρατοῦν τὰ κουδουνίσματα....

. (Δ Υ Ρ Α, χαμηλά κελαδήματα, ὑπόκωφα κουδουνίσματα...)

Εὐγενική διαμαρτυρία τὸ τραγούδι τῆς τσοπάνισσας στὴ σκληρὴ μοι-
ρα, ποὺ ἔστειλε μακριὰ, στὰ ξένα, τὸν ἀγαπημένο τῆς.

. ΔΥΡ - ΤΡΑΓ

Ο.- Στὸ ὑπόλοιπο μέρος τῆς ἐκπομπῆς μας θὰ ἀκούσετε διάφορους σκοποὺς
καὶ τραγούδια. (3 σκοποὶ)

Σὺς μεταδίδουμε τώρα ἀνακοινώσεις : Τὸ ἐρχόμενο Σάββατο βράδυ, 19
Μαρτίου, ὁ Σύλλογος Ποντίων Νεαπόλεως δίδει στὴν Ποντιακὴ Ἑστία, Βενι-
ζέλου 20 Θεσσαλονίκης, τὸν ἐτήσιο χορὸ του. Θὰ λάβουν χώραν ποντιακοὶ χο-
ροὶ καὶ τραγούδια. Στὴ λύρα ὁ Γιωργούλης Κεργιουμτζίδης. - Στὰ πλαίσια
τῶν καλλιτεχνικῶν καὶ πνευματικῶν ἐκδηλώσεων τῆς φοιτητικῆς ἐβδομάδος
τοῦ Συλλόγου κιλικισιωτῶν φοιτητῶν, ποὺ θὰ, πραγματοποιηθοῦν στὸν νομὸ
Κιλικίς, ἡ Ἑνωσις Ποντίων Φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης θὰ πα-

ρουσιάζει τήν μεγάλη χορευτική της ομάδα σ' ένα πλούσιο πρόγραμμα ποντιακών χορών. Πρίν από τήν έναρξη τοῦ προγράμματος αὐτοῦ, πού θά δοθῇ στήν πόλη τοῦ Κιλίκις στίς 22 Μαρτίου ἡμέρα Τρίτη καί ὥρα 7 τό βράδυ, θά γίνῃ σύντομη εἰσαγωγή γιά τοὺς ποντιακοὺς χορούς μέ ὁμιλία τοῦ συγγραφέως καί δικηγόρου κ. Στάθη Εὐσταθιάδη. Ἐξ ἄλλου ὁ ποντιακός θίασος Θεσσαλονίκης δίδει στό Χέρσο καί στό Δροσῶτο Κιλίκις ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ Συλλόγου κιλικισιωτῶν Φοιτητῶν ποντιακές παραστάσεις μέ τό ἔργον "Ἄς ἔλεπαν τ' ὀρμάτια μ'" τοῦ Στάθη Εὐσταθιάδη μέ σκηνοθεσία Βάνια Ὑγρόπουλου. Οἱ παραστάσεις αὐτές θά πραγματοποιηθοῦν τήν 25ην Μαρτίου.

..... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ'

Ο.- Συνεχίζουμε τό πρόγραμμά μας μέ δυό σκοποὺς τῆς περιοχῆς Κάρς. Βαΐων. Μαίζει κλέρτιφο ὁ Γιωργούλης Παπαδόπουλος. Στό τύμπανο ὁ Νίκος Ἀναστασιάδης.

..... ΟΡΓΑΝΑ

Ο.- Καί πῶρα ὁ δεύτερος σκοπός. Χορός μοναχικός.

..... ΟΡΓΑΝΑ

Ο.- Πονετικά ποντιακά δίδιχα. Τραγουδά ἡ Ἀναστασία Ζευγαροπούλου. Στή λύρα ὁ Γιωργούλης Κουγιουμτζίδης.

..... ΛΥΡΑ

Τό τραγούδι αὐτό ἀφιερώνουν οἱ Νίκος καί Στέλλα Σιδηροπούλου ἀπό τήν Δ. Γερμανία στός ἀδελφοὺς Γεώργιο Ἀποστολίδη στόν Δαφνῶνα Εἰάνθη Δημέτριος Ἐφραιμίδης καί Εὐθύμιος Συμεωνίδης στίς οἰκογένειές τους στό Χέρσο Κιλίκις, ἡ Δέσποινα Μαρσιδίου στοὺς συγγενεῖς της στήν Ἑδεσσα ὁ Ἀλέκος Δεμιρτζόγλου ἀπό τήν Ἀθήνα στοὺς γονεῖς του πού μένουν στή Θεσσαλονίκη, ὁ Κώστας Τσιπλίδης σέ ὅλους τοὺς δικούς του στήν Νεάπολη Κοζάνης, ὁ Νίκος Ἀναστασιάδης καί ὁ Γιωργούλης Παπαδόπουλος στόν σύλλογον Ἀστέρος Μ. Βρύσης Κιλίκις, ὁ Θεόφιλος Νεαβροζιάδης στοὺς γονεῖς καί σ' ἀδέλφια του πού μένουν σ' Ἀρατοσίβια Ἐλασσόνας καί ἡ καλλιτέχνης τοῦ ποντιακοῦ θεάτρου Φρόσω Καλαϊτζίδου σ' ὅλους τοὺς δικούς της στήν Γερακαροῦ Θεσσαλονίκης.

..... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ'

Ο.- Ἡ ἐμπομπή μας τελείωσε. Κοντά σας καί πάλι τό ἐρχόμενο Σάββατο αὐτῇ τήν ὥρα. Τήν ἐμπομπή αὐτή γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης. Στή λύρα ὁ Γεώργιος Κουσίδης καί ὁ Γιωργούλης Κουγιουμτζίδης.

..... τό σῆμα σβήνει